

Jaarverslag 2020

colofon

Stichting Joods Monument Ede
Soesterweg 404, 3812 BK Amersfoort
www.stichtingjoodsmonumentede.nl
Email: info@stichtingjoodsmonumentede.nl
IBAN: NL60RABO0307803740
KvK: 63265133

Bestuursleden 2020

Voorzitter:	Eric Mackay
Secretaris:	Noor Hellmann
Penningmeester:	Frank Overweg
Lid (fondsenwerving)	Elianne Rookmaaker
Lid:	Rivka van Ooijen

2020 een buitengewoon jaar

2020 begon met voornemens en plannen, maar corona en de daarmee gepaard gaande restricties zorgden voor een jaar waarin veel dingen niet gingen zoals gebruikelijk. We waren minder actief, plannen werden uitgesteld of gemaakt onder voorbehoud. Afgezien van de Holocaustherdenking die we nog op de traditionele manier konden laten plaatsvinden, is het rond het Joods monument dit jaar heel stil geweest. Begin dit jaar was er een bestuursvergadering in verband met de Holocaustherdenking, begin maart was er met de gemeente Ede een evaluatie. In de herfst was het bestuur nog eenmaal bijeen om plannen te maken voor een alternatieve Holocaustherdenking in 2021. Verder overleg ging via Zoom.

Bob Ulmann overleden

Ulmann was een van de oprichters van het Joods Monument in Ede. Begin januari overleed hij op 88-jarige leeftijd. Hij heeft een belangrijke bijdrage geleverd aan de totstandkoming van het monument, ook nadat hij zich had teruggetrokken uit het bestuur toonde hij zich betrokken. Wij herinneren ons hem als een aimabel mens en gedenken hem met veel waardering en respect.

Aanpassing van het stenen monument.

Dankzij het langlopende onderzoek door vrijwilligers, onder leiding van het gemeentearchief Ede, zijn heel veel nieuwe namen van in Ede opgepakte en vermoorde Joden gevonden. Op het stenen monument staan vijftig namen die bij de oprichting in 2012 bekend waren. Het gaat hierbij om Joden die op verschillende manieren een connectie met de gemeente Ede hebben: mensen die geboren waren in Ede, mensen die er woonden, mensen die er ondergedoken zaten en mensen die er zijn opgepakt. Hierbij bleek in één geval een fout te zijn gemaakt: iemand die wel op de steen staat maar niet is vermoord.

Doordat de onderzoeksgroep een ander criterium heeft gebruikt bij het zoeken naar slachtoffers is

de lijst met namen veranderd. Het nieuwe criterium was: *welke mensen zijn in de gemeente Ede opgepakt, gedeporteerd en niet meer teruggekomen*. Het gaat dus om het feit dat ze zijn opgepakt in Ede. Zodoende vallen een aantal namen die nu op het monument staan af: deze slachtoffers zijn *niet* opgepakt in Ede maar elders. Veel nieuwe namen betreffen mannen die te werk gesteld waren in werkkamp 't Schut en werkkamp De Bruinhorst, en vandaar allen in de nacht van 2 op 3 oktober 1942 zijn afgevoerd.

Met aftrek van onjuist vermelde namen en bijtelling van de nieuwe namen komen we uit op een lijst met tenminste 183 namen. Dit stelt ons voor de vraag wat te doen met het bestaande monument: de daarop vermelde namenlijst is nu niet meer correct en incompleet.

In overleg met alle bestuursleden is besloten tot een verkennend gesprek met de ontwerper van het oorspronkelijke monument, Roger Nowacki. Eric Mackay en Noor Hellmann zijn begin februari bij hem op bezoek gegaan in Veenendaal en hebben de kwestie besproken: is er een mogelijkheid het monument op enigerlei wijze aan te passen, en wat zijn de kosten?

Nowacki heeft op ons verzoek een alternatief ontwerp gemaakt: op de bestaande steen komt een iets grotere steen te liggen met alle nieuwe namen, met daarbij vermeld leeftijd en vernietigingskamp/sterfdatum. Doordat de geboorteplaats die nu wel vermeld is, afvalt wordt ruimte bespaard.

Dit plan is voorgelegd aan alle bestuursleden. Men was het er niet unaniem over eens dat dit de beste oplossing is, daarom werd besloten een nieuwe afspraak met Nowacki te maken met alle leden. De geplande afspraak in mei ging echter niet door vanwege de coronamaatregelen. Een nieuwe afspraak is uitgesteld en zal gemaakt worden als de omstandigheden dat weer toelaten.

Digitaal monument: deze is wel aangepast. Op de site van de gemeente Ede is de nieuwe namenlijst opgenomen, met alle persoonsgegevens die voorhanden zijn.

Holocaustherdenking 2020

De jaarlijkse Holocaustherdenking op de laatste zondag van januari kon wel doorgang vinden omdat corona Nederland nog niet had bereikt. Het was een mooie en drukbezochte bijeenkomst. Nog steeds is er een groeiend aantal belangstellenden en dit jaar waren er dan ook weer meer mensen aanwezig dan het jaar daarvoor. Na afloop was er een bijeenkomst met koffie en thee in het Raadhuis.

Het programma verliep zoals gebruikelijk met medewerking van burgemeester Verhulst, leerlingen en leraren van het Marnix College, de vertegenwoordiger van de Liberaal Joodse Gemeente Gelderland, de gemeente Ede, scouting Ede en een accordeonist.

Educatie

Stichting Joods Monument vindt het belangrijk de herinnering aan de in Ede opgepakte en vermoorde Joden levend te houden en door te geven aan de volgende generaties. Daarom werkt de stichting al jaren samen met het Marnix College in Ede. Elk jaar wordt een gastles georganiseerd en lezen leerlingen de namen voor van de slachtoffers.

Om de leerlingen van 3havo en 3 vwo van het Marnix College voor te bereiden op de herdenking hield Paul Hellmann, zoals ook in eerdere jaren, eind december 2019 op school een verhaal over zijn eigen oorlogservaringen. Naar aanleiding daarvan had een tiental leerlingen zich aangemeld om namen van de slachtoffers te lezen, er was vanuit hen meer belangstelling dan het jaar daarvoor.

Omdat er dit jaar zoveel extra namen gelezen moesten worden – 183 in plaats van 50 - hebben meerdere mensen namen genoemd: leerlingen, leraren, medewerkers van de gemeente Ede.

4 mei 2020

Op deze dag legt het bestuur een krans bij het monument. 's Avonds om 20.00 uur staan bestuursleden bij het monument voor twee minuten stilte, twee scoutingleden houden de wacht. De Dodenherdenking vindt plaats bij het mausoleum in het Memorial Park. De Stille Tocht voert langs het Joods monument waar men een steentje kan leggen.

Dit jaar echter was er vanwege corona geen Dodenherdenking in het park. Bij het Joods Monument was ook geen herdenking. Alleen voorzitter Eric Mackay legde namens het bestuur een krans bij het monument.

Stolpersteine

In Ede en daarbuiten zijn nog geen Stolpersteine geplaatst voor opgepakte en vermoorde Joden, wel liggen er enkele in Bennekom. Er is door particulieren interesse getoond in het plaatsen van struikelstenen voor familieleden. Zij hebben nu het initiatief genomen om te kijken hoe dit gerealiseerd kan worden.

Financiën

Eind 2020 had de stichting een batig saldo van ruim € 2000,- Afgezien van een kleine schenking was er opnieuw een gift van de gemeente Ede. Het koor van Christelijke Hogeschool Ede heeft ook dit jaar gratis opgetreden tijdens de Holocaustherdenking in januari.